

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca kimavca 1905 K 158.178.22.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Zasilni učitelji.

Nekak unikum v avstrijskem šolstvu je nastavljanje takozvanih zasilnih učiteljev. Umeti ne moremo, zakaj postopajo ravno pri učiteljstvu tako protizakonito, da nastavlja kot učitelje na javne ljudske šole ljudi, ki imajo vse druge lastnosti, samo za učitelje nobenih. Ne vemo, zakaj naše višje oblasti ne nastavljajo tudi na drugih mestih popolnoma nezmožnih ljudi. Po našem mnenju bi menda lahko duhovniško službo ravnotako opravljal kak mežnar-organist, kakor le-ta opravlja službo zasilnega učitelja. In službo kaknega sodnijskega adjunkta bi menda v isti meri lahko izvrševal kak faliran študent, kakor opravlja le-ta službo zasilnega učitelja.

Višja oblastva menda nikjer drugje tako lahko in tako mirne vesti ne teptajo obstoječih zakonov kakor ravno pri šolskih stvareh. Vzrok tiči menda tu, da oni faktorji, ki bi ravno imeli čuvati nad obstoječimi zakoni, nikakor nočejo imeti izobraženega ljudstva, ker bi se ves avstrijski aparat kaj temeljito izpremenil, ko bi Avstrija dobila izobraženo ljudstvo. Tako pa menda vlada Avstrijo aristokracija, duhovščina in militarizem. In tem trem faktorjem se dobro godi edino-le v kalni vodi.

Naše višje šolske oblasti menda ne vedo, da ravno z nastavljanjem zasilnih učiteljev ne krše le nebroj obstoječih zakonov, temveč da greše še bolj na ugled učiteljstva. Zakaj naš itak šoli zaradi vednega hujskanja nenaklonjeni kmet kaj hitro spozna, da je pač lahko biti učitelj, ker drugače bi ne nastavljali raznih organistov, faliranih študentov, dacarjev iz prevodnikov in — natararic.

§ 48. zakona z dne 14. maja 1869, drž. zak. št. 62, veli: Služba v javnih šolah je javen urad in zadobiti jo more enakomerno vsak državljani, kateri je svojo usposobljenost za to zakonito izkazal. (Heinz. str. 39).

Kolikor je nastavljenih takih neizprašanih učiteljev, tolikokrat je prekršena ravno kar citirana državnozakonska odredba a nikjer še nismo brali, da bi proti tem kršilecem obstoječih zakonov odredili disciplinarno preiskavo.

A naši nekaznovani kršitelji gredo še dalje. Ti faktorji enačijo take »učitelje« popolnoma s praviimi učitelji, zakaj le-ti faktorji vabijo te karikature učiteljstva k okrajnim učiteljskim skupščinam na stroške okrajnih zastopov, akoravno § 4. ministrskega ukaza z dne 8. maja 1872 leta, št. 3306, (drž. zak. št. 68. m. u. l. z leta 1872, št. 40) pravi: »Člani okrajne konferencije ter dolžni k nji priti so vsi ravnatelji, nadučitelji, učitelji, posvetne učiteljice, podučitelji in podučiteljice javnih in meščanskih šol, ki imajo izpričevalo učne usposobljenosti, stalno nameščeni verski učitelji takih šol,

potem ravnatelji, glavni učitelji, vadniški učitelji na c. kr. moških in ženskih učiteljskih tistega okraja. — Dolžnost je priti k konferenciji podučiteljem in podučiteljicam, imajočim izpričevalo zrelosti; a njih glas je samo posvetovalen.«

O zasilnih učiteljih tu ni nikjer govora, a vendar se udeležujejo raznih skupščin taki »učitelji«, seveda ne na lastne stroške, temveč na stroške okrajnega zastopa.

To je kršenje zakona brez discipliniranja!

Ako se že hočejo udeleževati ti »učitelji« naših okraj. učitelj. skupščin, dobro, naj pridejo na lastne stroške, a denar, ki ga porabijo za dijete tem nezakonitim udeležnikom, naj porabijo za okraj. učit. knjižnice.

Na Kranjskem so prišli celo tako daleč, da je neki c. kr. okraj. šol. nadzornik proslavljal takega psevdo-učitelja kot vzor-učitelja. Menda je po sebi meril kopito. Drugje je imenoval c. kr. okraj. šol. nadzornik takega neizprašenega »učitelja« za svojega namestnika!

Z ozirom na ravnokar opisana dejstva povejmo pri prihodnjih naših okrajnih skupščinah to le: Ker je udeležitev teh psevdo-učiteljev pri okraj. učit. skupščinah protizakonita, zahteva okrajne učitelj. skupščine se udeležujoče učiteljstvo, da se ne vabi teh psevdo-učiteljev k okraj. učiteljskim skupščinam. Kjer so ti, tam ni mesta za nas. Ako pa hoče imeti ta ali oni c. kr. okraj. šol. nadzornik skupščino z njimi, dobro, naj jih povabi posebej in naj z njimi tudi posebej zboruje!

△.

O samostojnosti in kolegialnosti učiteljstva.

Poročal pri zborovanju tolminskega učiteljskega društva nadučitelj
Jos. Rakovšček.

Dovolite, da izpregovorim nekoliko besed o samostojnosti in kolegialnosti našega stanu.

Naš stan bi moral zavzemati med drugimi stanovi častno mesto, saj opravlja častni posel, da naobrazuje šolsko mladino in narod sploh. Da pa ne upoštevajo našega stanu v sedanjih časih in da ne zavzema pri nas še onega mesta kakor v nekaterih kronovinah naše države in drugod, utegnejo biti po mojem mnenju naslednji vzroki:

- 1.) slabe plače;
- 2.) prehodna doba iz konkordatskih časov;
- 3.) pomanjkanje stanovske samozvesti.
- 4.) pomanjkanje stanovske samostalnosti in
- 5.) naša nekolegialnost.

Prvak slovenskih pesnikov France Prešeren poje, da »človek toliko velja, kar plača« in da le, petica da ime sloveče.

Da smo tako slabo plačani, tega nismo krivi sami, pač pa v prvi vrsti naši psevdo-deželni očetje, ki nam režejo kruh s trdo roko ter nas leto za letom slepijo z izboljševalnimi načrti naših plač. V drugi vrsti je naši mizeriji kriva tudi država, ki nas pita z ukazi, naredbami, odloki, ki si je pridržala nad nami disciplinarno oblast, a za nas in šolstvo ne izda niti vinarja.

Po novem zakonu, ki ga nazivljejo nekateri »cvet vseh zakonov«, imamo nebroj nadzornikov, kakor: šolskega ogleda, krajni šolski svet, c. k. okr. šol. svet, c. k. okr. šol. nadzornika, c. k. dež. šol. nadzornika c. k. deželni šol. svet in c. k. naučno ministrstvo. Vsi ti se zavedajo svoje nadoblasti nad